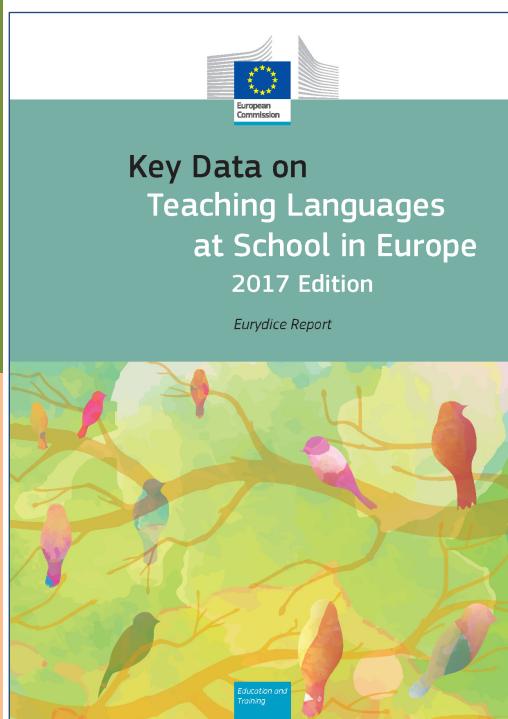

Šta je *Eurydice*?

Uloga *Eurydice* mreže je da obezbijedi razumijevanje i pojašnjenje o tome kako su organizovani obrazovni sistemi širom Evrope i kako svaki od njih funkcioniše. U okviru mreže se pripremaju opisi nacionalnih obrazovnih sistema, komparativne studije posvećene određenim temama, indikatori i statistika. Kroz svoj rad, *Eurydice* nastoji da promoviše razumijevanje, saradnju, povjerenje i razmjenu na evropskom i međunarodnom nivou. Mrežu čine nacionalne jedinice u zemljama Evrope, čiji rad koordinira Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizuelnu djelatnost i kulturu Evropske unije. Sve *Eurydice* publikacije su besplatne i dostupne na *Eurydice* web stranici ili u štampanoj verziji, na zahtjev. Dodatne informacije o *Eurydice*, potražite na <http://ec.europa.eu/eurydice>

Eurydice sažetak

Ključni podaci o nastavi jezika u školama u Evropi–Izdanje 2017.

*Koje jezike izučavaju učenici širom Evrope, i u kom uzrastu počinju sa učenjem prvog i drugog stranog jezika? Koji nivo znanja jezika se očekuje od učenika da postignu do kraja obveznog obrazovanja? Kako se procjenjuju jezičke vještine novoprdošlih migranata, i koja vrsta jezičke podrške im je dostupna? Ovo su samo neke od tema koje su obuhvaćene novim *Eurydice* izdanjem Ključni podaci o nastavi jezika u školama u Evropi.*

Ovo izdanje iz 2017. godine je sveobuhvatno i uključuje sve ključne aspekte nastave i učenja jezika. Publikacija je dio edicije *Ključni podaci*,

koje kombinuju statističke podatke sa podacima o obrazovnim politikama i regulativi.

Ovo, četvrtto po redu, izdanje je organizovano u pet poglavlja: Kontekst, Organizacija, Učešće, Nastavnici i Nastavni procesi. Raznovrsni izvori su korišćeni za svaki od indikatora, i obuhvataju: *Eurydice* mrežu, Eurostat, kao i OECD-ova međunarodna istraživanja PISA i TALIS. Podaci *Eurydice*-a obuhvataju sve zemlje Evropske unije, kao i Bosnu i Hercegovinu, Švajcarsku, Island, Lihtenštajn, Crnu Goru, Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, Norvešku, Srbiju i Tursku.

Ovo izdanje 'Eurydice sažetka' daje kratak pregled nekih od glavnih nalaza iz Izvještaja.

Cjelokupni izvještaj

Ključni podaci o nastavi jezika u školama u Evropi– Izdanje 2017. je dostupan na engleskom jeziku na *Eurydice* web stranici <http://ec.europa.eu/eurydice>

Štampani primjeri Izvještaja

su dostupni na zahtjev:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Kontakt

Wim Vansteenkiste,
Komunikacije i publikacije:
+32 2 299 50 58

Učenici počinju sa izučavanjem stranih jezika na mlađem uzrastu

U većini zemalja učenici počinju sa izučavanjem prvog stranog jezika kao obaveznog predmeta u uzrastu 6 ili 7 godina, u prvim godinama osnovnog obrazovanja. U vrlo malom broju zemalja počinju sa učenjem stranih jezika u uzrastu 8 ili 9 godina. U samo tri obrazovna sistema počinju u predškolskom uzrastu: Poljska i Kipar (nedavno sprovedena reforma kojom se smanjuje početni uzrast za obavezno učenje stranih jezika) i Belgija (zajednica koja govori njemački jezik).

U Belgiji (francuska zajednica), Njemačkoj, Španiji i Švajcarskoj početni uzrast neznatno varira u zavisnosti od regionalnih ili administrativnih oblasti. Škole u Švedskoj, Estoniji i Finskoj imaju određeni stepen fleksibilnosti u odlučivanju uvođenja učenja stranog jezika kao obaveznog jezika za sve učenike.

Na nivou EU, 83,8 % svih učenika upisanih u osnovne škole je tokom 2014. godine učilo jedan strani jezik, što predstavlja uvećanje od 16,5 procenata u odnosu na 2005. godinu. Ovo potvrđuje da učenici počinju sa učenjem stranih jezika ranije nego ranijih godina.

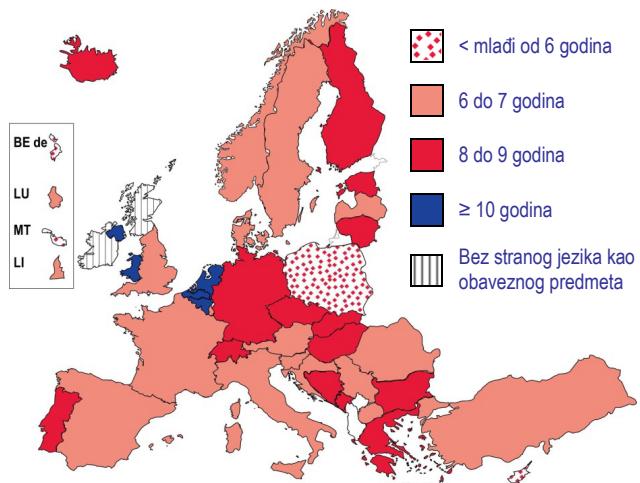
Učenje drugog stranog jezika nije obavezno u svim zemljama

Sve više učenika počinje sa učenjem drugog stranog jezika u višim razredima osnovne škole. Na nivou EU, u 2014. godini je 59,7 % svih učenika ovog uzrasta učilo dva ili više stranih jezika. To je značajno povećanje u odnosu na 2005. godinu kada je procenat bio 46,7 % svih učenika. Ovo stanje oslikava promjenu u politikama u nekoliko zemalja, koja je postavila za cilj otpočinjanje učenja drugog jezika kao obaveznog predmeta u mlađim uzrastima; ovo je uvećalo procenatalni udio studenata koji uče dva strana jezika. I zaista, za razliku od 2003. godine, učenje drugog stranog jezika je sada obavezno za sve učenike viših razreda osnovne škole u Danskoj, Grčkoj i Islandu, odnosno početka srednje škole u Češkoj Republici, Francuskoj, Italiji, Malti i Poljskoj.

Engleski je strani jezik koji se najviše izučava

U gotovo svim zemljama Evrope, engleski je jezik koji učenici u osnovnim i srednjim školama najčešće uče. Na nivou EU, gotovo svi učenici (97,3 %) su

Uzrast započinjanja učenja stranog jezika kao obaveznog predmeta, 2015/16.

Izvor: Eurydice.

Međutim, u većini zemalja udio sati posvećenih nastavi stranih jezika ostaje na skromnom nivou u osnovnim nastavnim planovima i programima. U većini zemalja je taj procenat između 5 % i 10 % ukupnog nastavnog vremena.

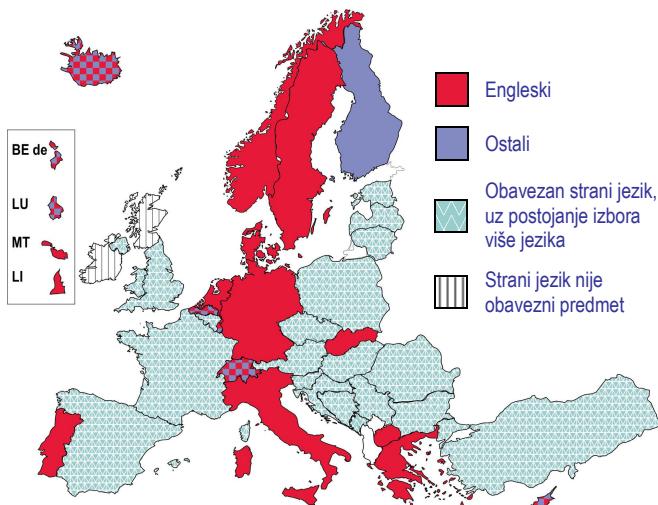
U nastavnim planovima i programima su se neke zemlje opredijelile za to da omoguće da svi učenici imaju priliku da uče dva ili više stranih jezika. Na primjer, u Belgiji (francuska zajednica), Španiji, Hrvatskoj, Sloveniji, Švedskoj, Lihtenštajnu i Norveškoj, učenje dva strana jezika nije obveza za sve učenike tokom obaveznog školovanja, a opet, svi učenici imaju mogućnost da uče dva strana jezika u ovoj fazi. U svim ovim obrazovnim sistemima sem Belgije (francuska zajednica), mogućnost da uče dva jezika je data svim učenicima najkasnije do nivoa viših razreda osnovne škole.

učili engleski u višim razredima osnovne škole tokom 2014. Dalje, procenat učenika koji uče engleski u osnovnim školama je na nivou EU

porastao za 18,7% u odnosu na 2005. godinu, i dosegao 79,4 %. Drugi po zastupljenosti učenja na nivou višeg osnovnog obrazovanja je francuski jezik. 33,3% učenika na nivou EU je učilo ovaj jezik 2014. godine. Treći po popularnosti među stranim jezicima je njemački sa 23,1% učenika, nakon kog slijedi španski sa 13,1%.

U obrazovnim sistemima u kojima se mora definisati određeni strani jezik kao obavezni, to obično bude engleski. Ovo je slučaj u gotovo polovini zemalja u kojima je sprovedeno istraživanje.

Obavezni strani jezici u toku obaveznog obrazovanja, 2015/16.

Izvor: Eurydice.

Očekuje se da učenici dostignu nivo "nezavisnog korisnika" prvog stranog jezika do završetka škole

Gotovo sve zemlje koriste Zajednički evropski referentni okvir (CEFR) koji je uspostavio Savjet Evrope, kako bi se definisali međunarodno uporedivi nivoi usvajanja za strane jezike.

Na kraju opštег srednjeg obrazovanja, u većini zemalja se za prvi strani jezik zahtijeva minimalni nivo B2 ("napredni nivo"). Nekoliko zemalja je minimum postavilo na nivou B1 ("prag nivo").

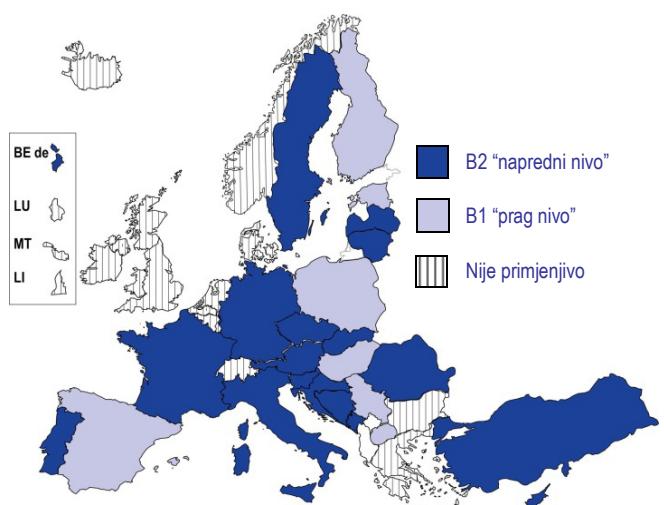
Nijedan od evropskih obrazovnih sistema nije postavio minimalni nivo usvajanja na „samostalni“ ili „nivo vladanja jezikom“ (C1 ili C2).

Nivoi usvajanja za drugi strani jezik su obično niži od nivoa za prvi. U većini zemalja, ovaj zahtjev je postavljen na nivou B1 ("prag nivo"). Shodno tome, drugi strani jezik se izučava manji broj godina u

Kada obavezni strani jezik nije engleski, najčešće su u pitanju zvanični jezici u pojedinim državama. Francuski je prvi obavezni strani jezik u njemačkoj I flamanskoj zajednici Belgije, i drugi obavezni jezik na Kipru. Njemački, engleski i francuski su svi obavezni u Luksemburgu, dok su u Švajcarskoj, uz engleski, obavezni jezici: njemački, francuski, italijanski ili retroromanski, a sve u zavisnosti od kantona. Na Islandu su obavezni i danski i engleski. Kao izuzetak, Finska je jedina zemlja koja ne navodi engleski među obaveznim jezicima. U Finskoj, švedski je obavezan u školama u kojima se nastava izvodi na finskom jeziku, odnosno, finski je obavezan u školama u kojima je švedski jezik nastave.

svim zemljama, i broj nastavnih sati je manji od broja sati opredijeljenih za izučavanje prvog stranog jezika.

Očekivani minimalni nivo usvajanja (CEFR) prvog stranog jezika na kraju srednjeg obrazovanja (ISCED 3), 2015/16.

Izvor: Eurydice.

Učenici koji pohađaju srednje stručno obrazovanja uče manje stranih jezika od svojih kolega koji pohađaju opšte obrazovanje

Učenici opštih i stručnih smjerova obično uče iste jezike. Međutim, u smislu zastupljenosti, jasan je trend učenja manjeg broja jezika u srednjem stručnom u odnosu na opšte srednje obrazovanje. Statistika učešća daje jasnu sliku razlika u ponudi jezika, onako kako su unijeti u opštim nastavnim planovima i programima za učenike opštег obrazovanja s jedne, odnosno učenike srednjih stručnih škola sa druge strane.

Na nivou EU, 2014. godine je udio učenika srednjih stručnih škola koji su učili dva ili više jezika bio 34,5 %. To je gotovo 20 procenata manje od njihovih vršnjaka iz opštег obrazovanja. Na nivou država, 11 obrazovnih sistema je 2014. godine imalo najmanje 90% srednjoškolaca koji su učili dva ili više stranih jezika (Belgija – flamanski dio, Češka Republika, Estonija, Francuska, Hrvatska, Luksemburg, Rumunija, Slovenija, Slovačka, Finska i Lihtenštajn). Samo je Rumunija dostigla ovaj procenat u srednjim stručnim školama.

Dalje, procenatalni udio učenika srednjih stručnih škola koji ne uče nijedan strani jezik je veći u odnosu na isti udio učenika opštег srednjeg obrazovanja. 2014. godine, u svega dva obrazovna sistema jedna trećina ukupne srednjoškolske populacije opštег obrazovnog profila nije učestvovala u učenju stranih jezika (Ujedinjeno Kraljevstvo i Norveška).

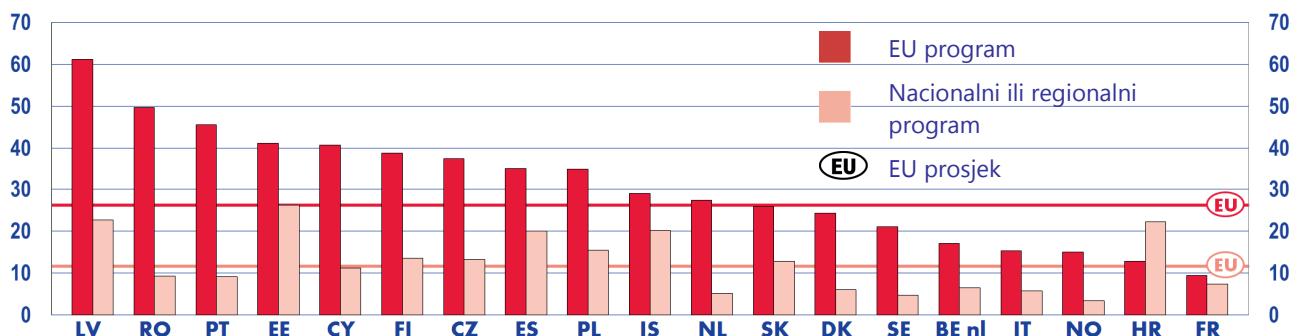
Više od polovine nastavnika stranih jezika je boravilo u inostranstvu iz profesionalnih razloga

U TALIS 2013, 56,9 % nastavnika osnovnih škola je izjavilo da je boravilo u inostranstvu iz profesionalnih razloga, bilo tokom obuke za nastavnike bilo nakon što su stupili u službu. To je daleko veći procenat u odnosu na nastavni kadar iz drugih predmeta, od kojih je svega 19,6 % putovalo u inostranstvo. Nedostatak mobilnosti se može objasniti finansijama i poteškoćama u pronaalaženju zamjene za nastavu. Finansiranje od strane EU je

Nasuprot tome, u srednjem stručnom obrazovanju je taj nivo neizvođenja nastave stranih jezika prisutan u sedam obrazovnih sistema (Belgija (francuski dio), Danska, Njemačka, Grčka, Španija, Island i Norveška).

glavni izvor finansijske podrške za nastavnike stranih jezika, koji putuju iz ovih razloga. 2013, 26,1 % nastavnika stranih jezika u osnovnim školama koji su profesionalno putovali u inostranstvo je sredstva obezbijedilo kroz EU programme kao što je Erasmus+. Svega 11,5 % je podršku za putovanje obezbijedilo kroz nacionalne ili regionalne programe.

Procentualni prikaz nastavnika stranih jezika u osnovnim školama koji su profesionalno boravili u inostranstvu zahvaljujući podršci transnacionalnih programa mobilnosti, 2013.

Izvor: Eurydice, na osnovu TALIS 2013.

Većina zemalja Evrope obezbjeđuje jezičku podršku novoprdošlim učenicima – migrantima

Prvi bitan korak u zadovoljavanju potreba novoprdošlih učenika-migranata jeste utvrđivanje odgovarajućih vrsta podrške. Trenutno, centralizovane preporuke za testiranje na jezik nastave za nove učenike postoje u približno jednoj trećini zemalja Evrope, dok je na ostatku kontinenta prijem novoprdošlih učenika pitanje autonomije škole, i ustanove samostalno definišu postupak ocjene.

Jedna od mjera podrške pridošlicama je obezbjeđivanje odvojenih časova intenzivne nastave jezika, sa ciljem pripreme ovih učenika za brzo uključenje u redovnu nastavu. Ovakvi pripremni

časovi se organizuju u manje od polovine zemalja Evrope. Većina zemalja se opredjeljuje za pristup direktnog uključivanja migranata u redovnu nastavu (u razred koji odgovara njihovom uzrastu), uz, po potrebi, obezbijeđenu dodatnu jezičku podršku.

Gotovo sve zemlje obezbjeđuju dodatne časove na jeziku nastave za učenike-migrante, a više od jedne trećine evropskih obrazovnih sistema obezbjeđuje personalizovanu nastavu ili individualizovane nastavne programe.

Cjelokupni izvješaj Ključni podaci o nastavi jezika u školama u Evropi- Izdanje 2017.
je dostupan na engleskom jeziku na Eurydice web stranici: <http://ec.europa.eu/eurydice>